

СЕКЦІЯ 1

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Білоусько Т. Ю.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та бізнесу;*

Білоусько Р. С.,

здобувач PhD

*кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування;
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану має певну специфіку, що обумовлено обмеженістю можливостей держави. Це вимагає пошуку нових інструментів стимулювання міжнародної торговельної активності держави та підтримки її конкурентоспроможності на світових ринках, а також, максимізації доходів бюджету та стабілізації платіжного балансу. Саме наповнення бюджету країни в кризові часи широкомасштабного вторгнення є першочерговим завданням суб'єктів господарської діяльності.

Аналізуючи дані Державної служби статистики України, за результатами 2023 р. експорт товарів із України склав 36,2 млрд дол. США, або 82,0% порівняно із 2022 р., імпорт – 63,6 млрд дол. США, або 114,9%. Нажаль, ці показники продовжили тенденцію нарощування негативного сальдо торговельного балансу. Так, у 2022 р. експорт товарів становив 44,1 млрд дол. США, або 64,9% порівняно із 2021р., імпорт – 55,3 млрд дол. США, або 75,9%. Негативне сальдо склало у 2021 р. – 4,8 млрд дол. США, у 2022 р. – 11,2, а у 2021р.– 27,4 млрд дол. США [1,2].

Відповідно, коефіцієнти покриття експортом імпорту становили у 2021 р. – 0,93 у 2022 р. – 0,80, а у 2023р. – 0,57.

Потрібно зазначити, що підприємства агробізнесу не зменшили обсягів своєї діяльності, навіть у прифронтових та деокупованих регіонах. Результатом стало виробництво аграрної продукції, експорт якої останніми роками був найбільшим в структурі загального експортної продукції. Так, у 2023 р. питома вага продукції аграрного сектору складала 36,2%. До цієї продукції відносяться живі тварини, продукти тваринного походження (у тому числі: м'ясо та їстівні субпродукти, молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед) а також продукти рослинного походження (у тому числі: зернові культури, насіння і

плоди олійних рослин, овочі, їстівні плоди та горіхи) [3]. Частка цієї продукції в 2021 р. складала 24,8% у структурі загального експорту.

На жаль, за більшістю експортних позицій українська економіка у 2023 р. втратила у виручці. Так, при фізичному зростанні реалізованого зерна кукурудзи на 5% (26,2 млн т) виручка від реалізації зменшилася на 16,8% у порівнянні із 2022 р.

В цілому, зернових у 2023 р. було реалізовано на 8,3 млрд дол. США, що на 8,8% менше за показник 2022 р. При цьому питома вага зернових в експорті склала 23,0%. В 2022 р. реалізація зернових принесла 9,1 млрд дол. США, а питома вага також була найвищою в структурі експорту – 20,6%.

Відмітимо, що експортний потенціал аграрного бізнесу значно вищий. Про це свідчить показник виручки від реалізації продукції в передвоєнний 2021 рік – 16,8 млрд дол. США. Враховуючи, що експортні можливості базуються, по-перше, на виробництві продукції, зазначимо, що за 2022-23 рр. обсяги виробництва продукції сільського господарства значно знизились. Військові дії унеможливили виробництво продукції в деяких регіонах. Так, якщо обсяг зернових у 2021 р. складав 86,0 млн т, то в 2022-23 рр. – 53,9 та 57,5 млн т відповідно. Погодні умови в 2023 р. сприяли майже рекордній врожайності зернових культур (до 52,1 ц/га) що дозволило збільшити обсяги валових зборів, незважаючи на те, що загальна посівна площа значно скоротилася [4].

Складним питанням залишається транспортування експортної продукції. Ми відмічаємо зростання експорту морським транспортом при скороченні експорту автомобільним транспортом внаслідок блокування кордонів. У той самий час нарощено експорт контейнерними перевезеннями – +86% залізничним транспортом і +36% автомобільним [3]. Це найбільш ефективне транспортування продукції з доданою вартістю, виробництво якої й повинно стати пріоритетним для агробізнесу.

Вважаємо, що головним аспектом, який може вирішити проблему дефіциту торгового балансу є посилення експортної діяльності країни із розширенням потенційних ринків збуту, створенням нових логістичних хабів, сприяння імпортозаміщенню (розвиток власного виробництва), та в цілому підтримка розвитку галузей, що спеціалізуються на виробництві продукції з високою доданою вартістю. Це потребує заходів державної підтримки розвитку інвестиційних можливостей України, створення умов для повернення кваліфікованої робочої сили в Україну, посилення безпекових заходів та інтенсивної повоєнної відбудови держави.

Список використаних джерел

1. Зовнішня торгівля України 2021. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 16.02.2024 р.)
2. Зовнішня торгівля України товарами за 2023 рік. Експрес – випуск. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2024/02/04.pdf> (дата звернення: 16.02.2024 р.)
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 17.02.2024 р.)

4. У 2023 році Україна збільшила експорт меблів та цукру, а імпортувала передусім – паливо, ліки та БПЛА. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=31a72cf3-809d-486c-a0df-61e5d7f85d6f&title=UkrainaZbilshilaEksport> (дата звернення: 17.02.2024 р.)

Дух К. О.,
студентка IV курсу, групи ПУА 20.08;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМАХ ТА ІНІЦІАТИВАХ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасному світі, де процеси глобалізації швидко розвиваються, публічне управління стає надзвичайно важливою сферою для забезпечення стабільного та ефективного функціонування країни. Особливо важливою є участь у міжнародних програмах та ініціативах, оскільки вони надають можливість використовувати найкращий досвід, ресурси та технології для поліпшення системи управління.

Міжнародні програми та ініціативи у сфері публічного управління є невід'ємною складовою розвитку країн та підвищення їхнього ефективного функціонування. Вони не лише сприяють обміну кращими практиками та досвідом, а й створюють міжнародні платформи для взаємодії та вирішення спільних проблем.

Перш за все, участь у міжнародних програмах дозволяє країнам обмінюватися кращими практиками та досвідом у сфері публічного управління [1]. Це охоплює такі аспекти, як методики управління, стратегії розвитку, моніторинг та оцінка ефективності.

Наприклад, країни можуть вивчати досвід один одного у реформуванні адміністративних процедур, впровадженні електронного уряду або вирішенні проблем громадського участі.

По-друге, участь у таких програмах сприяє удосконаленню навичок та знань управлінського персоналу [1]. Тренінги, семінари та конференції, які проводяться у рамках цих програм, дозволяють урядовим працівникам отримувати нові знання та інструменти для ефективного вирішення завдань у сфері управління.

Крім того, міжнародні програми сприяють побудові стратегічних партнерств. Вони стимулюють співпрацю між країнами, міжнародними організаціями, громадським сектором та приватними компаніями. Це сприяє обміну ресурсами, експертизою та технологіями, що в свою чергу сприяє розвитку управлінських систем [2].

До того ж, міжнародні програми надають країнам можливість впроваджувати інноваційні підходи у публічне управління. Це можуть бути